

काव्यशिल्प

(मध्ययुगीन आणि आधुनिक मराठी पद्य वाङ्मय)

संपादन

डॉ. मार्टंड कुलकर्णी । डॉ. बाबूराव खंदारे । डॉ. संतोष हंकारे

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
पदवी प्रथम वर्षाच्या ऐच्छिक मराठी विषयाच्या (सत्र-१) अभ्यासक्रमास अनुसरून व
अभ्यास मंडळाच्या मान्यतेने अभ्यासपत्रिका-२ साठी संपादित केलेले पुस्तक.

काव्यशिल्प

(मध्ययुगीन आणि आधुनिक मराठी पद्य वाङ्मय)

-: संपादन :-

डॉ. मार्टंड कुलकर्णी

सरस्वती विद्यामंदिर कला महाविद्यालय, किनवट, जि. नांदेड

डॉ. बाबूराव खंदारे

बहिर्जी स्मारक महाविद्यालय, वसमतनगर, जि. हिंगोली

डॉ. संतोष हंकारे

पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी होळकर महाविद्यालय, राणीसावरगाव,

ता. गंगाखेड, जि. परभणी

अथर्व पब्लिकेशन्स

अथर्व पब्लिकेशन्स

बी.ए. प्रथम वर्ष ऐच्छिक मराठी सत्र - पहिले (I)
अभ्यासपत्रिका - दुसरी (II)

काव्यशिल्प (मध्ययुगीन आणि आधुनिक मराठी पद्य वाङ्मय)

© मा. कुलसचिव, स्वामी रामानंद मराठवाडा तीर्थ विद्यापीठ, नांदेड.

संपादन - डॉ. मार्टंड कुलकर्णी
डॉ. बाबूराव खंदारे
डॉ. संतोष हंकारे

ISBN 978-93-88544-66-5
Prakashan : 675

प्रकाशक

युवराज भद्र माळी

अथर्व पब्लिकेशन्स

धुळे : १७, देवीदास कॉलनी, वरखेडी रोड, धुळे ४२४००१.

संपर्क : ९४०५२०६२३०

जळगाव : तळमजला, ओम हॉस्पिटल, अँग्लो उर्दू हायस्कूलजवळ, ढाके कॉलनी,
जळगाव ४२५००१. संपर्क : ०२५७-२२३९६६६, ९७६४६९४७९७

ई-मेल : atharvpublications@gmail.com

वेबसाईट : www.atharvpublications.com

प्रथमावृत्ती : १२ जुलै २०१९ अक्षरजुळवणी : अथर्व पब्लिकेशन्स

मुखपृष्ठ व मलपृष्ठावरील चित्रे : सुरेश जोंधळे

मूल्य : ₹ ६०/-

या पुस्तकातील कोणत्याही भागाचे पुनर्निर्माण अथवा वापर इलेक्ट्रॉनिक अथवा यांत्रिकी साधनांनी - फोटोकॉपींग, रेकॉर्डिंग किंवा कोणत्याही प्रकारे माहिती साठवणुकीच्या तंत्रज्ञानातून प्रकाशकाच्या व संपादक मंडळाच्या लेखी परवानगीशिवाय करता येणार नाही. सर्व हक्क राखून ठेवले आहेत.

| चार |

“आपण विद्यार्थ्यांहून श्रेष्ठ व निराळे आहोत किंवा आपले स्थान वरचे आहे ही जाणीव न ठेवता आपण त्यांचे एक स्नेही व सहकारी आहोत असे समजून एकरूप होण्याची, त्यांच्या जीवनाचे अविभाज्य अंग बनण्याची आवश्यकता आहे. अशा प्रकारचा शिक्षक मुलांना चांगले शिक्षण देऊ शकेल. मी स्वतःला पुढीलप्रमाणे प्रश्न विचारायला आरंभ केला. मी स्वतःवर जितके प्रेम करतो तितकेच विद्यार्थ्यांवर करू शकेन काय? मी स्वतःला जशी क्षमा करतो, तशी विद्यार्थ्यांना त्यांच्या चुकीबद्दल क्षमा करू शकेन काय? त्यांच्या सुखदुःखात मी सहभागी होऊ शकेन काय? मुलांच्या जीवनातील सर्व अवस्थांत मी त्यांच्याशी पूर्णपणे एकरूप होऊ शकेन काय? मी हे करू शकेन, असे मला वाटले आणि समर्पणाच्या भावनेतून मी शिक्षकाचे काम स्वीकारले.”

- स्वामी रामानंद तीर्थ

| पाच |

मराठी अभ्यास मंडळ
स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

- प्रा. डॉ. केशव सखाराम देशमुख
अध्यक्ष तथा मराठी विभागप्रमुख, स्वा. रा. ती. मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.
- डॉ. पृथ्वीराज तौर
मराठी विभाग, स्वा. रा. ती. मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.
- डॉ. राजकुमार मस्के
मराठी विभागप्रमुख, महाराष्ट्र उदयगिरी महाविद्यालय, उदगीर, जि. लातूर.
- डॉ. मारुतंड कुलकर्णी
मराठी विभागप्रमुख, सरस्वती विद्या मंदिर कला महाविद्यालय, किनवट, जि. नांदेड.
- डॉ. मथू सुरेश सावंत
मराठी विभाग, पीपल्स कॉलेज, नांदेड.
- डॉ. सा. द. सोनसळे
मराठी विभाग, कै. रमेश वरपुडकर महाविद्यालय, सोनपेठ, जि. परभणी.
- डॉ. पंढरीनाथ धोंडगे
मराठी विभाग, ज्ञानोपासक महाविद्यालय, जितूर, जि. परभणी.
- डॉ. बी. बी. खंदारे
मराठी विभागप्रमुख, बहिर्जी स्मारक महाविद्यालय, वसमत, जि. हिंगोली.
- डॉ. जयद्रथ जाधव
मराठी विभागप्रमुख, शिवाजी महाविद्यालय, रेणापूर, जि. लातूर.
- डॉ. विठ्ठल जंबाले
मराठी विभागप्रमुख, देगलूर महाविद्यालय, देगलूर, जि. नांदेड.
- प्रा. डॉ. शैलेंद्र लेंडे
मराठी विभागप्रमुख, राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठ, नागपूर.
- डॉ. वंदना महाजन
संचालक, का. स. वाणी मराठी प्रगत अध्ययन संस्था, धुळे.
- डॉ. सुनीता सांगोले
मराठी विभाग, दयानंद कला महाविद्यालय, लातूर.
- अरविंद जगताप
१ बी ४०२, न्यू दिंडोशी, म्हाडा कॉम्प्लेक्स, मालाड (पू.), मुंबई - ९७.
- फ. मुं. शिंदे
८३, यमुना, महात्मा गांधीनगर, पद्मपुरा, औरंगाबाद - ५.

-: पाठ्यघटक :-

१. धवळे	१७
- महदंबा	
२. पाप्या नावडे संतसंगति	२०
- संत नामदेव	
३. घनु वाजे घुणघुणा	२२
- संत ज्ञानेश्वर	
४. विठो माझा लेकुरवाळा	२४
- संत जनाबाई	
५. देवा नाहीं रूप देवा नाहीं नाम	२५
- संत चोखामेळा	
६. विंचू चावला	२६
- संत एकनाथ	
७. दोन अभंग	२८
- संत मन्मथ स्वामी	
८. दोन अभंग	३०
- संत तुकाराम	
९. धिंग् धिंग् धिंग् धिंग् जिणें तुझें रे.....	३२
- वामन पंडित	
१०. घनश्याम सुंदरा	३५
- होनाजी बाळा	
११. सुंदरा मनामध्ये भरली	३८
- राम जोशी	
१२. शिवाजीचा पवाडा	४१
- महात्मा जोतिराव फुले	
१३. आम्ही कोण ?	४८
- केशवसुत	

१४. डोळे हे जुलमि गडे	५०
- भा. रा. तांबे	
१५. रगडनी (मळणी)	५२
- बहिणाबाई चौधरी	
१६. सागरास	५५
- वि. दा. सावरकर	
१७. औदुंबर	५७
- बालकवी	
१८. नदीपल्याड	५८
- ग. ल. ठोकळ	
१९. ह्या गंगेमधि गगन वितळले	६०
- बा. सी. मर्ढेकर	
२०. कणा	६२
- कुसुमाग्रज	